

WIM VAN DEN BERG: HERINNERINGEN AAN HET JULIALAANTJE

door Frans Holtkamp

Wim van den Berg op
18 november 2012

“Pa is nú nog helder van geest. Hij heeft een scherp geheugen en weet zich tal van dingen te herinneren van het vroegere Rijswijk,” vertelt Wim van den Berg junior mij door de telefoon. Ik begrijp de hint: ga pa, die inmiddels 96 is, nú interviewen. We maken meteen een afspraak. Op 19 februari 2013 fiets ik naar Woonzorgcentrum Vredenburg, dat langs de Van Vredenburgweg gelegen is. Wim junior vangt mij beneden op en we gaan samen naar zijn vader. Na een korte kennismaking starten we het gesprek. Meneer Van den Berg heeft met behulp van zijn zoon een trefwoordenlijst samengesteld en zit te popelen om zijn verhaal over het voormalige Rijswijk te mogen vertellen.

Mag ik, om te beginnen, vragen hoe uw volledige naam luidt?

‘Wilhelmus Gerardus van den Berg.’

Uw roepnaam, is dat Wim?

‘Ja, Wim.’

Als ik uw tweede naam hoor, Gerardus, dan denk ik dat u katholiek bent.

‘Ja.’

Waar en wanneer bent u geboren?

‘Ik ben op 16 oktober 1916 geboren in Rijswijk.’

Wat is uw opleiding geweest?

‘Lagere school, zoals in die tijd gebruikelijk was. Eigenlijk waren er maar zes leerjaren, maar aan het eind van de lagere school werd er een zevende klas bij gecreëerd. Daaruit werden mensen geselecteerd voor de mulo. Maar ik had betrekkelijk oude ouders

- mijn vader was 32 toen hij trouwde en mijn moeder was ook van die leeftijd - en men had mijn vader wijsgemaakt, dat hij het geld dat hij gespaard had moest beleggen in de Russische spoorwegen. Dat werd een fiasco, dus moest er langer worden gespaard en het gevolg daarvan was, dat mijn ouders trouwden toen ze wat ouder waren. Dat betekende dat ik op zo snel mogelijk na de lagere school moest gaan werken. Zo ging het in veel gezinnen.’

Hoeveel kinderen hebben uw ouders ter wereld gebracht?

‘Acht kinderen en daar was ik de jongste van. Daarvan ben ik met mijn 96 jaar alleen nog in leven. Ik ga al aardig mijn moeder achterna: die werd 100. Mijn vader was 72 toen hij stierf.’

Deel van een aandeel in de
Russische spoorwegen

De moeder van Wim van den Berg, Kaatje
Weesie, als 100-jarige op 18 februari 1972

In vergelijking met uw moeder is hij vroeg gestorven.

‘Ja, maar hij heeft zichzelf doodgewerkt, ten faveure van zijn gezin. Want u moet niet vergeten, dat het toen een andere tijd was. Hij werkte als ovenist in de bakkerij van Paul C. Kaiser, waar hij van iemand een vriendschappelijk

Jan van den Berg, de vader van Wim, en Kaatje Weesie, zijn moeder, in 1940. Aan de rechtermouw van Jan is te zien dat hij een deel van zijn rechterarm mist.

klopje op zijn schouder kreeg, voorover viel en er door een deeg-machine een hand werd afgedraaid.

De chirurg moest ook een stuk onderarm boven de pols amputeren. Mijn vader bleek de 2e persoon in Nederland te zijn die een uitkering kreeg ingevolge de Ongevalwet. Dat was één gulden en veertig cent per dag, behalve de zondag, want dan hoefde je niet te eten!’

Eén van de winkels van Paul Kaiser in Den Haag

Uit mijn voorinformatie weet ik dat u bij de PTT gewerkt hebt. Kunt u daar iets over vertellen?

‘Daar ben ik als hulpbesteller begonnen. Ik wilde graag ambtenaar eerste klas worden, maar daar had je mulo voor nodig. Er werd toen een brief met een vacature opgehangen, maar daar was een cursus aan verbonden.

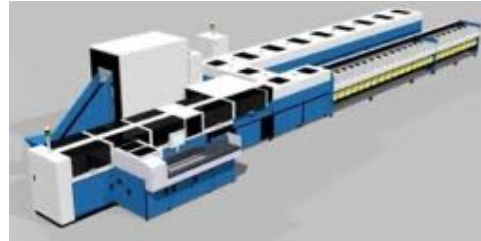
Door mijn werkzaamheden zat ik al in de bijbehorende loonschaal. Dat maakte ik bekend en moest toen bij de groepsleider komen. Die zei: “Ik heb geen sollicitatiebrief van je ontvangen.” Ik zei tegen hem: “Ik heb die kwaliteit al en ik word er ook naar gesalarieerd.” Twee kwartjes per dag extra. Dat was heel wat in die tijd. Toen zei hij: “We hebben op het moment elf mensen voor die cursus. We moeten er een twaalfde bij hebben. Op u is de keus gevallen. U wordt getest.” Daarvoor moest ik naar de Zaanstraat. Daar zaten drie heren om mij te testen. Helaas werd mij per brief meegedeeld, dat ik een dusdanig cijfer had gehaald, dat ik voor geen enkele cursus in aanmerking kwam. Nou, daar was ik mooi blij mee!’

Zaanstraat klinkt niet Rijswijks.

‘Klopt, dat was in Den Haag. Maar op vrijdag moest ik bij de groepsleider komen. Hij zei: “Je gaat maandag naar school toe, van negen tot twaalf en van twee tot vier.” M’n mond zakte open van verbazing. “Er zijn nog wel anderen, dus we verwachten van je dat je je best zult doen en zult slagen.” Ik slaagde en kwam mede daardoor later te werken aan de culling-facingmachine.’

Dat is een vakterm. Kunt u dat woord nog eens duidelijk zeggen?

‘C-u-l-l-i-n-g f-a-c-i-n-g. Dat was een sorteermachine. Er kwam een ingenieur uit Japan, meneer Okumura, om instructie te geven hoe met die machine om te gaan. Dan moest je drieduizend ‘uitgangen’ uit je hoofd kennen. Dat noemen we nu postcodes. Dan pas kwam je op de machine te zitten. Er waren Japanners die die machine in elkaar aan het zetten waren. Ik had te hooi en te gras Engelse woorden opgepikt, dus ik kon met die ingenieur een eenvoudig gesprek aanknopen. Hij had nog twee hulpjes bij zich. Dus ze waren met z’n drieën. We hebben er een schitterend contact mee gehad. Mijn zoon krijgt nu nog correspondentie van hem met Kerstmis en Nieuwjaar.’

Culling-facingmachine

Wat is het hoogste dat u bij de PTT bereikt heeft?

‘Ik ben opgeklommen van hulpkracht tot ambtenaar eerste klas. Kijk, daar hangt m’n eervol ontslag (meneer Van den Berg wijst naar het ingelijste eervolle ontslag dat aan de muur hangt).’

Ik stap nu graag over van de PTT naar uw gezinsleven: hoeveel kinderen heeft u?

‘Drie. Daar zit mijn zeer gewaardeerde zoon (meneer Van den Berg wijst naar zoon Wim die schuin tegenover mij zit) en ik heb ook nog twee dochters.’

Een zoon en twee dochters. Hoeveel kleinkinderen heeft u?

‘Vijf. En ik ben de gelukkige overgrootvader van twaalf achterkleinkinderen. De oudste wordt in maart 2013 18 jaar.’

Met een beetje geluk wordt u nog betovergrootvader?

‘Ja, dat zou kunnen. Mijn vrouw was ‘overgrootomie’. Helaas is zij een half jaar geleden overleden. Kijk, dat is mijn vrouw op haar trouwdag (meneer Van den Berg wijst naar een foto aan de muur) en dat is ze op het laatst (meneer Van den Berg wijst naar een recente foto van zijn vrouw aan de muur).’

Hoe oud is ze geworden?

‘92 jaar. We waren 70 jaar getrouwd. In die week hebben we bloemen van de koningin gekregen en diezelfde week werd mamaatje 92. We noemden haar zo, omdat hij (meneer Van den Berg wijst naar zijn zoon Wim) toen hij een jaar of drie was vroeg: “Pa, waarom noem je mama Miep?” Toen zei ik: “Nou, dan ga ik voortaan ook mama zeggen”, dus werd het mamaatje.’

En dat is altijd zo gebleven?

‘Dat is altijd zo gebleven. Ja, in die ene week werd ze 92. Ik ging haar op een morgen om 07.00 uur frisdrank brengen, maar ik had niet in de gaten, dat ze overleden was. Toen kwam mijn zoon binnen en die zei ..... (meneer Van den Berg krijgt een brok in zijn keel en kan even niet verder praten) ..... ja ..... ik ben nu nog elke dag met haar bezig.’

Ja, dat heb ik al gemerkt. U heeft haar portret op uw bed staan.

‘Dat wil ik ’s nachts bij mijn hoofdkussen hebben en dan zeg ik haar welterusten. Het was een gouden vrouw!’

Dus u bent heel gelukkig getrouwd geweest.

‘Ja, zo’n vrouw daar past nooit iemand anders naast ..... nee ..... ’

O.K., ik ga even naar het wonen. U bent in Rijswijk geboren. In welke straat?

‘In de Tuinstraat, maar die is gesloopt. Daar was de huishuur - meneer, u moet goed begrijpen: ik praat dan over 93 of 94 jaar geleden - vier gulden in de week. Degene die het geld ophaalde moest aan de bewoners vertellen, dat de huur met twee kwartjes omhoog ging. Nou, de mensen vonden dat schandalig en kwamen in opstand. Het was in de tijd dat je je voordeur nog los kon laten. Het was in de tijd van de gasopsteker van de lantaarnpalen.’

Heeft u dat nog meegemaakt?

‘Ja, dat heb ik nog meegemaakt. We gingen als jochies van drie à vier jaar kijken en riepen enthousiast: “Het wordt aangestoken. Het wordt aangestoken!” Ik heb de gas-kousjes in huis nog meegemaakt. Als je die moest halen, stootte er dan niet tegen, want anders zakten die kousjes meteen in elkaar. Bij het kerststalletje werden kleine kaarsen aangestoken en mijn vader zette er een emmer water bij voor het geval er brand zou uitbreken.’

In 2007 zijn Wim van den Berg en zijn vrouw Miep 65 jaar getrouwd. Ook hun (burgerlijk) 70-jarig huwelijk halen ze, maar kort daarna overlijdt ‘overgrootomie’.

U heeft ook ergens anders gewoond?

‘In 1942 trouwden we, maar er was een groot gebrek aan woningen. Dat kwam ook door de oorlog. We konden hier in Rijswijk inwonen bij mijn broer Jan aan de Ieplaan op nummer 31. Ook al was het daar niet heel ruim, hij had toch nog een kamertje voor ons en een slaapkamertje.’

Hoe lang heeft u daar gewoond?

‘Een jaar. Toen kregen we een heel klein huisje in de Noorderbeekstraat in Den Haag.’

En hoe lang heeft u daar gewoond?

‘Nou, ik denk een jaar of vijf zes.’

Heeft u daar gewoond omdat u bij de PTT in Den Haag werkte?

‘Dat heeft misschien zijdelings een rol gespeeld, want ik heb toen mijn benoeming bij de PTT in die straat gekregen. In de zin der wet waren wij rijksambtenaar volgens het Ambtenarenbesluit.’

U heeft een jaar of vijf zes in de Noorderbeekstraat gewoond en daarna?

‘Daarna hebben we gewoond aan de Zuid-Oost Buitensingel, later de Oranje Buitensingel, schuin tegenover het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen en het Friesch Hotel. We hebben alle feestelijkheden aan de overkant meegemaakt toen we bevrijd werden.’

Wanneer bent u in Rijswijk komen wonen?

‘Ik heb heel lang niet meer in Rijswijk gewoond. Een paar jaar geleden zijn we hier in het bejaardencentrum komen wonen.’

Dus vooral in Den Haag heeft u gewoond?

‘Den Haag, ja. In de Noorderbeekstraat woonde de ouders van mijn vrouw. Zij was enig kind. Zij werd heel beschermd opgevoed. Toen we kennis aan elkaar hadden, moest ik haar om 22.00 uur thuis brengen. Als we weg gingen stond mijn schoonvader aan de trap en zei: “Denk erom, 22.00 uur.” Dat klinkt misschien belachelijk in uw oren.’

Nee hoor, dat heb ik ook meegemaakt. We zijn tamelijk streng opgevoed thuis. ‘Heeft u de oorlog meegeemaakt?’

Nee, ik ben aan het eind van de oorlog geboren, 1 mei 1945. Maar nu wil ik met u naar ons eigenlijke onderwerp: het Julialaantje. U had het in het voorgesprek over ‘die kerkenlaantjes’. Vertelt u daar eens iets over?

Het Julialaantje omstreeks 1925. Wim van den Berg is dan ongeveer 9 jaar oud.

‘Aan het begin van het Julialaantje had je het landhuis Welgelegen. Koning Willem III had daar een kleuteronderwijzeres (meneer Van den Berg bedoelt maîtresse Emilie Ambre) zitten. Daar werden hem de kleuterbeginselen bijgebracht, als je begrijpt wat ik bedoel.’

Hem werden de kleuterbeginselen bijgebracht?

‘Als Willem III naar Rijswijk kwam - ik heb het van mijn moeder gehoord, want die was van 1872 en heeft Willem III dus meegemaakt - werd de Herenweg vrijgemaakt van verkeer, van paardenwagens. Dan ging hij naar zijn geliefde toe. Je begrijpt wel wat die dame daar deed in plaats van ..... ’

.... de kleuterbeginselen bij te brengen.

‘Ja.’

Wat ze deed, dat leer je over het algemeen niet aan kleuters. U heeft er zelf niet bij gestaan, maar heeft het van uw moeder gehoord.

‘Ja, zij was van 1872. Ikzelf heb dat niet meegemaakt. Toen ik geboren werd, was Willem III al overleden.’

Kent u het landhuis Welgelegen?

‘Ja, dat ken ik goed. Een jaar of tien geleden, toen ik zo’n beetje langs de straat rommelde, heb ik met mensen die daar de boel aan het restaureren waren een blinde deal gesloten. Van de aannemer en zijn knechts die daar werkten, mocht ik al het koper en lood dat afviel meenemen. Dat maakte ik te gelde. En daar heb ik een aardig centje mee verdiend.’

Dat deed u een jaar of tien geleden. Toen was u al halverwege de 80. Lopen, struinen, deed u dat op die leeftijd nog graag?
'Ja, ja. Samen met mijn broer Gerard. Die had een zoon met een vrachtwagen en Gerard had opslagruimte achter zijn huis.'

Gingen dat lood en die zink in die vrachtwagen?

'Ja. Ik zal u vertellen: ik ben er tien jaar te 'Welgelegen' anno 2012 laat mee begonnen. Ik zou schathemelrijk geworden zijn.'

Ik ben zo vrij het u tóch te vragen: hoeveel heeft u ermee verdiend?

'Dat zeg ik liever niet, maar ik heb er een aardige cent aan overgehouden.'

U heeft met dat geld leuke dingen kunnen doen?

'Ik zal het u eerlijk zeggen: mijn kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen hebben er financieel van genoten.'

Genoeg over Welgelegen en het geld dat u er mee verdiend hebt. Wat kunt u nog meer over het Julialaantje vertellen?

'Ik zal het u vertellen: de liefde speelde er een grote rol. We hadden dochters in Rijswijk die niet aan de man konden geraken. En die voosden dan in de Julialaantjes (meneer Van den Berg bedoelt de Julialaan en de vele zijlaantjes). Eén agent noemden we Zoentje, omdat we die betrapt hadden toen hij, excuseer me voor de uitdrukking, met zo'n oude vrijgezellen meid stond te vrijen. Voor ons was dat spekkie naar het bekkie natuurlijk. Ik fietste per ongeluk op de stoep, Zoentje zag dat en bekeurde mij. Hij zei: "Wij kennen elkaar al, he?" En hij voegde eraan toe: "Zo, dat is je straf."

Hij bedoelde het vast niet onaardig. Maar een vraag die mij op de lippen brandt: zijn die oude vrijsters aan de Julialaan daadwerkelijk aan de man gekomen?

'Ja, er waren er die een winkeltje hadden waardoor de politie gemakkelijker contact met hen had. Zodoende kwam het stel waar ik het over had naar het Julialaantje om er te vrijen. Ze waren niet de enigen, want er waren hier vroeger allemaal laantjes.'

Dus die laantjes waren favoriet bij verliefde stelletjes?

'Ja.'

Ook voor oude vrijsters die daar een man hoopten te vinden?

'Ja, dat waren dames van een jaar of dertig, veertig. Die kwamen natuurlijk niet meer zo gemakkelijk aan de bak. Eentje noemden we Tut Crooymans. Dat was een dochter van een man die met het pak de boer op ging. Weet u wat dat was? Een pak met stoffen. Hij had een bagagedrager voor op z'n fiets en dan ging hij met dat pak het Westland in om z'n stoffen te slijten. Die vrijgezellen dochter moest dan de zaak waarnemen. We noemden haar Tut. Zij was dus de dochter van die meneer Crooymans.'

Is Tut uiteindelijk aan de man gekomen?

'Nee, die is niet aan de man gekomen.'

Komt dat omdat ze te weinig op het Julialaantje is geweest?

‘Ja, misschien .....’

Ik zal het u directer vragen: kent u een dame die haar man heeft leren kennen op het Julialaantje?

‘Heeft u wel eens van *De Woninkjes* gehoord?’ (Meneer Van den Berg heeft steekwoorden op papier geschreven en wil nu kennelijk op een ander onderwerp overgaan.)

Ja, maar vertel uw verhaal.

‘Hier was de tol van Van Vredenburg (meneer Van den Berg wijst naar buiten alwaar de Van Vredenburgweg langs het woonzorgcentrum loopt) en daarachter was het huis van Spiegel. Die was tolbaas. Maar overdag werkte hij op de landerijen van Van Vredenburg. Dat was zo’n beetje de opperheer van Rijswijk. Die had heel wat bezittingen.’

De tol aan de Van Vredenburgweg anno 1902

Zoals landerijen?

‘Ja, hij bezat landerijen.’

Wat waren dat voor landerijen? Was het grasland, was het .....

‘Grasland. Hij had er ook nog twee boeren op zitten.’

Hij verpachtte dat land?

‘Ja. Hier precies was de tol (meneer Van den Berg wijst nogmaals naar buiten, naar de Van Vredenburgweg).’

Een tol over de Van Vredenburgweg heen?

‘Ja.’

En hoe kon hij de tol bedienen terwijl hij op de landerijen moest zijn? ‘Dan moest zijn vrouw de tol bedienen. Het was zo, dat woonwagens drie cent moesten betalen en fietsen een cent. Maar wij mochten er langs lopen over een smal paadje.’

Was dat het smalle paadje dat nu nog langs de Van Vredenburgweg loopt bij Te Werve en bij het Rijswijkse Bos?

‘Ja. En daarachter had je een heel oude boerderij. Die was verbouwd tot vijf woninkjes. Ook de stallen waren verbouwd en daar woonden mensen in. Men noemde die huisjes *De Woninkjes*.’

O.K. We hebben al een paar onderwerpen besproken: Welgelegen, de tol, meneer Spiegel .....

‘Spiegel die werkte overdag in het bos van Van Vredenburg. Dat was de jonkheer.’

Leefde die toen nog (ik zit met de Van Vredenburg in mijn hoofd die aan het begin van de 19^e eeuw leefde: het was de Van Vredenburg waar de gelijknamige weg naar vernoemd is)?

‘In mijn tijd leefde die nog.’

Heeft u die jonkheer gekend (ik begin nu te begrijpen dat meneer Van den Berg een nazaat bedoelt)?

‘Niet persoonlijk, maar Spiegel wel. Die woonde naast onze lagere school.’

Waar woonde jonkheer Van Vredenburg?

‘Kent u het bos Van Vredenburg niet? Grote gebouwen staan daar nog, heel oude gebouwen.’

Is dat wat ze nu de Voordes noemen?

‘Ja. Steenvoorde, Overvoorde, De Voorde .....

Je hebt De Voorde en Overvoorde tegenover elkaar. Waar heeft hij nu gewoond, in De Voorde of in Overvoorde?

‘Overvoorde, daar heeft de jonkheer gewoond.’

En de Van Vredenburg waar deze weg naar genoemd is, is dat misschien zijn grootvader of overgrootvader geweest? Want die Van Vredenburg waar de weg naar genoemd is, leefde rond 1800.

‘De Van Vredenburg waar ik het over heb zal misschien zijn zoon of kleinzoon geweest zijn, de jonkheer. En daar werkte die Spiegel overdag en, nogmaals, zijn vrouw moest dan die tol bedienen en geld vangen. Von Fisenne was ook jonkheer. Daar heeft mijn broer Jan gewerkt.’

Wat heeft uw broer daar precies gedaan?

‘Het bos onderhouden, groente voor de jonkheer verbouwen en bloemen verzorgen.’

Dus wat Spiegel voor jonkheer Van Vredenburg deed dat deed uw broer Jan voor Von Fisenne?

‘Ja, voor jonkheer Von Fisenne. Die was ook lid van de Tweede Kamer of iets dergelijks. Dat waren autoriteiten 90 jaar geleden. Want kijk, als je van de kakschool afkwam, dat is .....

..... de kleuterschool.

‘Als je drie jaar was, werd je naar de kakschool gebracht. Tussen zes en zeven jaar ging je naar de grote school. Die stond naast het huis van Spiegel.’

Daar ongeveer (ik wijs door het raam naar buiten in de richting van Onderwatershof, op de plek waar vroeger de Bonifatiuschool, de mulo en Pax Intransibus stonden)?

‘Ja. Spiegel liet eens in het jaar een varken slachten - onze school was er naast - en dat werd gedaan door slager Van Leeuwen. Die werd de Snoetdief genoemd.’

Waarom Snoetdief?

‘Hij kreeg voor het slachten geen geld, maar hij mocht de snoet van het varken hebben. Dat werd zo onderhands geregeld. En wij zagen het beest aan de ladder hangen als het geslacht was.’

Toen zat u al op de grote school?

‘Ja, ik zat toen in de eerste klas.’

U zag bij Spiegel het geslachte varken hangen .....

‘Ja, hij werd de Koppendief genoemd, want hij sneed de helft van de kop er nog bij.’

Dat zou ik ook doen. Goed, we hebben al een heleboel gehad. Die kerkenlaantjes, kunt u daar nog iets over vertellen?

‘Hierachter was een ander weiland, tot aan Hollands Spoor toe. Ik zal u vertellen hoe het in elkaar zat. De Broeksloot was een afvoerkanaaltje van de landerijen. Dan had je de Kleine Laak waar het abattoir stond en dan kreeg je de Grote Laak. Daartussen had je allemaal land. Dat heb ik allemaal met eigen ogen gezien.’

Waren het geen tuinderijen?

‘Nee, geen tuinderijen. Het was allemaal weiland. Er liep vee.’

Veehouderijen dus. Tot aan Hollands Spoor?

‘Ja, maar Den Haag pikte grond in van Rijswijk. Want Rijswijk liep van achter Hollands Spoor tot aan de Brasserskade in Delft.’

‘Maar u wil iets horen over die laantjes. Er waren wel tien laantjes die naar de polders toe liepen. En dan had je hier, waar wij nu zitten (dus verpleeghuis en verzorgingshuis Florence locatie Vredenburg), Janus en Gerrit van der Voort. Ze hadden een huishoudster. De ingang was tegenover die boerderij van Welgelegen. Dat heb ik persoonlijk meegemaakt. En .....

De ingang van wat?

‘Van de boerderij van Janus en Gerrit van der Voort. Wij zitten hier op hún land. Ja, ik heb dat nog als hún land meegemaakt. Hier liep de sloot (meneer Van den Berg wijst weer naar buiten naar de Van Vredenburgweg) en daarachter had je de Van Vredenburgweg. Die sloot had verbinding met de Prinsenvijver. En dat water stond in verbinding met de houtzagersmolen van Visbach langs het Jaagpad. De molen was gesloopt, maar de rest was nog functioneel. De boomstammen moesten lange tijd in het water liggen. Er was een knecht - hij heette Popping - en die boemde de vloten van bomen naar de Prinsenvijver. Die bleven daar een paar maanden liggen om in te wateren. Na zoveel tijd moesten ze weer teruggehaald worden.’

‘Schaatsenrijders op de Prinsenvijver’, olieverfschilderij van Paul Louis Charles ‘Pol’ Dom (1921)

De Prinsenvijver lag in wat nu het Rijswijkse Bos is bij de Naald?

‘Ja, bij de Naald had je de ronde en vierkante vijver. De Prinsenvijver werd ook ’s winters gebruikt voor schaatswedstrijden. De Hagenezen die een fredikeetje met ons kwamen doen, kunnen het misschien wel het Balkengat genoemd hebben.’

Een fredikeetje?

‘Een fredikeetje was een vriendschappelijke wedstrijd voetballen. Dat deden we tussen de bomen. Fredikeetje komt van friendly game.’

Goed, ik zet er nu even een punt achter, anders wordt het te lang. Ik kom een volgende keer graag terug.

Dat laatste is welgemeend: het is heerlijk om meneer Van den Berg te horen vertellen over het Rijswijk van vóór de Tweede Wereldoorlog. Deze keer heb ik me tot zijn herinneringen aan het Julialaantje willen beperken. De werkgroep Verteld Verleden van de Historische Vereniging Rijswijk is immers van plan daar een tentoonstelling over te organiseren. Maar tijdens het interview merk ik al snel, dat meneer Van den Berg ook over ándere onderwerpen veel te vertellen heeft. Een prachtige illustratie daarvan is zijn trefwoordenlijst waarvan nog maar een fractie is weggestreept!